

Ülevaade advokatuuri aukohtu tööst*

Indrek Parrest

Harju Maakohtu kohtunik

Alates 2009. aasta veebruarist on Eesti Advokatuuri aukohtu (edaspidi nimetatud: *Aukohus*) koosseisu kuulunud vandeadvokaadid Andres Aavik (Aukohtu esimees), Liina Linsi, Priit Manavald ja Leino Biin, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna nõukogu määratud õigusteadlasena osaleb Aukohtu tegevuses professor Raul Narits. Kohtunikest on kuulunud Aukohtu koosseisu Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik Tiit Kollom ja Harju Maakohtu kohtunik Indrek Parrest. Aukohtu asendusliikmeteks on vandeadvokaadid Siiri Schneider, Leon Glikman ja Raivo Laus ning kohtunik Imbi Sidok-Toomsalu (Tallinna Ringkonnakohus). Aukohtu selle koosseisu ametiaeg käesoleval aastal lõppeb.

Järgnevalt on toodud statistiline lühiülevaade Aukohtu tegevusest aastatel 2010-2012.

2010. aastal toimus 21 Aukohtu istungit. Kokku arutati aukohtumenetluses 69 kaebust 46 advokaadi (sh 36 vandeadvokaadi, 8 vandeadvokaadi vanemabi ja 2 vandeadvokaadi abi) suhtes. Aukohtumenetlust ei algatatud 24 korral. Ühel korral oli põhjuseks avaldaja loobumine esitatud kaebusest. Ülejäänud juhtudel otsustati aukohtumenetlust mitte algatada, kuna advokaatide tegevuses puudusid distsiplinaarsüüteo tunnused või ei olnud minetused advokaadi tegevuses sellise tähtsusega, mis oleks andnud põhjust advokaadi distsiplinaarkorras karistamiseks. Aukohus määras 2010. aastal distsiplinaarkaristuse seitsmel korral, kahel korral rahatrahvi advokatuuri kasuks (vastavalt 50 000.- krooni ja 10 000.- krooni) ning viiel korral noomituse (mis on advokatuuriseaduse (AdvS) § 19 lg 2 p 1 kohaselt leebeim karistuse liik). Viieteistkümmel korral lõpetas Aukohus aukohtumenetluse seoses distsiplinaarsüüteokoosseisu puudumisega. Neist 14 korral pidas Aukohus siiski vajalikuks juhtida advokaatide tähelepanu seadusele ja kutse-eeskriitika normidele, mille suhtes advokaadid peaksid olema tähelepanelikumad.

2011. aastal toimus samuti 21 Aukohtu istungit. Kokku arutati aukohtumenetluses 71 kaebust 56 advokaadi peale. Aukohus algatas aukohtumenetluse 30 korral, millest üheksal korral tuvastati advokaadi tegevuses distsiplinaarsüüteo koosseis ning kohaldati advokaadi suhtes karistust. Neljal korral karistati advokaati noomitusega, neljal korral rahatrahviga ning ühel korral kohaldati advokaadi suhtes karistusena advokatuurist väljaheitmist (mis on AdvS § 19 lg 2 p 4 järgi rangeim karistus). Kahel korral lõppes aukohtumenetlus poolte vahel kompromissi sõlmimisega, mõlemal juhul oli tegemist advokaadi tasu puudutava küsimusega. Ühel korral lõppes aukohtumenetlus kaebusest loobumise tõttu. Ühes asjas aukohtumenetlus peatati seoses samadel asjaoludel toimuva kohtumenetlusega. Ülejäänud juhtudel lõpetas Aukohus 2011. aastal menetluse distsiplinaarkaristust määramata. Seejuures lõpetas Aukohus kahel korral menetluse üksnes seoses kaebuse esitamisega pärast AdvS § 16 lg 1 sätestatud tähtaja möödumist, kuid andis siiski advokaadi tegevuse suhtes tauniva kutse-eeskriitilise hinnangu. Veel viiel korral pidas Aukohus, vaatamata karistuse määramata jätmisele, vajalikuks juhtida advokaadi tähelepanu kutse-eeskriitika nõuete hoolsamale järgimisele.

2012. aastal toimus 20 Aukohtu istungit. Kokku arutati aukohtumenetluses 65 kaebust 48 advokaadi peale. Aukohus algatas aukohtumenetluse 42 korral, millest üheksal korral tuvastati advokaadi tegevuses distsiplinaarsüüteo koosseis ning kohaldati advokaadi suhtes karistust. Seitsmel korral karistati advokaati noomitusega, ühel korral rahatrahviga ning ühel korral kohaldati advokaadi suhtes karistusena advokatuurist väljaheitmist. Ühel korral lõppes

aukohtumenetlus poolte vahel kompromissi sõlmimisega, tegemist oli taaskord advokaadi tasu puudutava küsimusega. Ühel korral lõppes aukohtumenetlus kaebusest loobumise tõttu. Ülejäänud juhtudel on Aukohus menetluse lõpetanud distsiplinaarkaristust määramata, kuid nendest seitsmel korral pidas Aukohus jällegi vajalikuks juhtida advokaadi tähelepanu kutse-eetika nõuete hoolsamale järgimise vajadusele. Aukohtumenetlust ei algatanud Aukohus 18 korral. Ülejäänud asjades ei ole käesoleva ülevaate koostamise hetkeks veel algatamise küsimust otsustatud või on menetlus pooleli.

Eeltoodust nähtuvalt on kaebuste koguarv jäänud kõnealuste aastate lõikes enam-vähem samale tasemele. Muu hulgas on aukohtumenetluste algatamise aluseks olnud kohtute (nii esimese ja teise astme kui Riigikohtu) pöördumised, aastatel 2010-2012 oli neid kokku 23 (sh kohtute määrused riigi õigusabi osutava advokaadi kõrvaldamise kohta menetlusest). Lisaks on kaebusi laekunud ka teistel institutsioonidelt, nt Justiitsministeeriumilt, Õiguskantslerilt, Riigiprokuratuurilt.

Peamisteks etteheideks advokaatidele on, et nad ei ole osutanud kvaliteetset õigusabi ning on suhtunud oma tööülesannetesse hooletult, mis olenevalt kaebusest väljendub erinevates tegudes (kliendiülesande täitmata jätmine või selle ebapiisav täitmine, asjatundmatu õigusabi osutamine, kliendi huvide kaitseta jätmine apellatsioon- või kassatsioonkaebuse esitamata jätmisega jms). Samuti on advokaatidele ette heidetud lugupidamatut suhtumist kohtu ning muude ametiasutuste ja -isikute suhtes. Kaebuste põhjuseks on sageli ka lihtsalt kommunikatsiooniprobleemid advokaadi ja kliendi või advokaadi ja kohtu vahel. Eriti tundub see probleemiks olevat seoses riigi õigusabi osutamisega advokaatide poolt. Aastatel 2010-2011 oli mitmeid kaebusi advokaadibüroo pidajate suhtes seoses õigusteenuse osutamisega advokaadibüroo kaudu isikute poolt, kes ei ole advokatuuri liikmed. Taoline õigusteenuse osutamine on AdvS § 40 lg 3 järgi keelatud (v.a patendivolinike jaoks sama paragrahvi lõikes 4 sätestatud tingimustel).

Aastatel 2011 ja 2012 on Aukohtu otsuseid halduskohtus ka vaidlustatud (AdvS § 18 lg 1). Ühel korral on halduskohus advokaadi kaebuse alusel Aukohtu otsuse tühistanud. Nelja Aukohtu otsuse peale esitatud kaebuse osas on kohtumenetlus hetkel pooleli. Ühel korral esitas Justiitsminister Aukohtu otsuse peale halduskohtule protesti (AdvS § 18 lg 2), mille tulemusena Aukohus tunnistas oma otsuse kehtetuks ning taastas asjas menetluse.

Vaadates tagasi oma tegevusele Aukohtu liikmena, arvan see on olnud huvitav ning pakkunud põnevat vaheldust igapäevasele kohtumõistmisele. Kaebuste lahendamise käigus toimunud mõttevahetused Aukohtu teiste liikmetega on täiustanud minu üldisi arusaamisi õigusemõistmisest ja õigusteenuste osutamisest laiemalt. Loodan, et mina ja teised kohtunikest kolleegid on suutnud täiskogu antud mandaati Aukohtu liikmetena õigustada.

* Täna Eesti Advokatuuri juristi Reeli Tambek ülevaate koostamisel osutatud abi eest.